

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΞΕΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ
ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

17

1923

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ÉDITIONS

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

BAS. N. GRÉGORIADÈS

Ε.Υ.Δ. Σ. Π. Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΛΟΥΤΑΡΧΕΙΑ ΑΠΑΝΘΙΣΜΑΤΑ

ΕΝ ΚΩΔΙΚΙ ΑΓΩΡΕΙΤΙΚΩ, ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 1711 κατάλοιπον τοῦ Λάμπρου ἀποτελεῖται ἐκ δεδεμεμένου τετραδίου συγκειμένου ἐκ σελίδων 215 4ον, φέροντος δ' ἐξωθεν ἐπὶ τῆς ράχως τὴν ἐπιγράφην «Πλουτάρχεια ἀπανθίσματα», καὶ περιέχει ἀντίγραφον τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 90 κώδικος τῆς μονῆς τοῦ Διονυσίου ἐν ἀγίῳ Ὄρει¹ ἄνευ οὐδεμιᾶς περιγραφῆς τοῦ κώδικος². Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο περιέχει τὰ ἀκόλουθα:

1. (σ. 1—15). Περιέχει τὰ Ἡροδότεια ἀπανθίσματα, τὰ περιεχόμενα ἐν τῷ κώδικι ἀπὸ φύλλου 1α—35α. Τὰ Ἡροδότεια ἀπανθίσματα δὲν ἔχουσι ἀντιγραφῆ ὡς ὅλα, ἀλλὰ μόνον ἢ ἀρχὴ αὐτῶν καὶ τὸ τέλος.

2. (σ. 15—214). Περιέχει τὰ Πλουτάρχεια ἀπανθίσματα, τὰ περιεχόμενα ἐν τῷ κώδικι ἀπὸ φύλλου 35γ—195α. Τῶν Πλουτάρχειων ἀπανθισμάτων ὡς ἐν τῷ κώδικι προηγοῦνται τὰ ἐκ τῶν βίων (φ. 35α—164β) καὶ ἔπονται τὰ ἐκ τῶν ἠθικῶν (φ. 164β—195α), οὕτω καὶ ἐν τῷ ἀντιγραφῷ. ἐν τῷ ὁποίῳ τὰ μὲν ἐκ τῶν βίων κατέχουσι τὰς σελίδας 15—175, τὰ δὲ ἐκ τῶν ἠθικῶν τὰς σελίδας 175—214.

¹ Ἐν τέλει τῆς σελίδος 214 ἀναγινώσκωμεν:

«φ. 197β «Διογένους Λαερτίου ἐκ τοῦ τῶν φιλοσόφων βίου».

Δὲν ὑπάρχει τι ἄλλου συγγραφέως ἐν τούτοις.

Μῆκ. γεγρ. μέρους 0,10¹/₂

πλατ. » » 0,07

² Ἐκάστη σελ. περιέχει στίχους 23—24».

³ Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται δῆλον, ὅτι ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 90 χει-

1. Πρβλ. Λάμπρου κατάλ. τόμ. Α' σ. 330 ἀριθμ. κώδικος 3624.

2. Ἐσφαλμένως ἐν τῷ καταλόγῳ σημειοῦται «προηγείται δὲ λεπτομερῆς τοῦ κώδικος περιγραφῆ» (πρβλ. σελ. 122). Τὸ σφάλμα προήλθεν ἐκ τοῦ ὅτι τὰ ἐν ἀρχῇ Ἡροδότεια ἀπανθίσματα ἐξελήφθησαν ὡς περιγραφῆ τοῦ κώδικος, ἐντεῦθεν δ' ἡ παρατήρησις ὅτι τὸ ἀντίγραφον περιλαμβάνει ἀπανθίσματα ἀπὸ τοῦ φύλλου 35α τοῦ κώδικος.

ρογράφου τῆς μονῆς τοῦ Λιονυσίου, τοῦ περιέχοντος 1) Ἡροδότεια ἀπανθίσματα 2) Πλουτάρχεια καὶ 3) Λιογένους τοῦ Λαερτίου ἀντιγράφησαν μόνον τὰ πρῶτα καὶ δευτέρα ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἀντιγράφῳ, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τρίτα, τὰ δὲ πρῶτα οὐχὶ ὡς ὅλα ἀλλὰ ἐσημειώθη μόνον ἡ ἀρχὴ αὐτῶν καὶ τὸ τέλος.

Ἐκ τῶν ἀπανθισμάτων τῶν περιεχομένων ἐν τῷ ἐπ' ἀριθμὸν 90 κώδικι τοῦ Λιονυσίου, τῷ περιέχοντι τὰ ἀνωτέρω μνημονευθέντα ἀπανθίσματα, ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Λάμπρου

1) «Πλουτάρχεια ἀπανθίσματα ἐν ἀγιορειτικῷ κώδικι τῆς μονῆς Διονυσίου». Τὰ Πλουτάρχεια ἀπανθίσματα ἐξεδόθησαν κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ τόμῳ τῷ περιλαμβάνοντι «Τὰ κατὰ τὴν πεντηκονταετηρίδα ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου» (Ἐν Ἀθήναις 1888) σ. 315ῆ καὶ ἀνετυκώθησαν ἐν ἰδίῳ τεύχει φέροντι ἐκδόσιν 1—15 (Ἀθήνησι 1888). Ἐκ τῶν ἀπανθισμάτων τοῦ Πλουτάρχου τῶν ὑπορχόντων ἐν τῷ κώδικι τοῦ Λιονυσίου καὶ ἐκπολέως καὶ ἐν τῷ ἀντιγράφῳ ἡμῶν ἐξεδόθησαν μόνον τὰ ἐκ τοῦ βίου τοῦ Φωκίωνος μετ' ἀντιπαράθεσως τῶν σχετικῶν χωρίων ἐκ τοῦ ἐκδεδομένου κειμένου ἐκ τῆς παρὰ Λιδότῳ ἐκδόσεως τοῦ Δόηπερ. Ἡ ἔκδοσις αὕτη συνοδεύεται καὶ ὑπὸ παρατηρήσεων τοῦ Λάμπρου καὶ προλεγομένων ἐξ ὧν πληροφοροῦμεθα πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ περὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ κώδικος ἐπ' ἀριθμὸν 90 τοῦ Λιονυσίου.

2) «Ἡροδότεια ἀπανθίσματα ἐν τῷ ἀγιορειτικῷ κώδικι τῆς μονῆς Διονυσίου». Τὰ Ἡροδότεια ἀπανθίσματα ἐξεδόθησαν ἐν Νέῳ Ἑλληνομνήμονι τομ. Β. τευχ. Α' (31 Μαρτίου 1905) σ. 3 ἑ. Ἡ ἔκδοσις αὕτη ἐγένετο ἐξ ἀντιγράφου γενομένου ὡς σημειοῖ ὁ Λάμπρος «κατ' ἐμὴν παράκλησιν ὑπὸ τοῦ κ. Φιλίππου Γεωργαντιᾶ, τῷ 1884» (ἐν. ἀν. σ. 4), περιέχει δὲ μόνον τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ τέλος τῶν ἀπανθισμάτων ἐκτὸς ἐλαχίστων βραχυτάτων, αἵτινα παρατίθενται ὅλα, μετὰ ἀντιπαράθεσως τῶν σχετικῶν χωρίων ἐκ τοῦ ἐκδεδομένου κειμένου τοῦ Ἡροδότου.

Ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ σ. 157 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Συμπλήρωμα τῆς πραγματείας περὶ τῶν Ἡροδοτείων ἀπανθισμάτων» παρατηρεῖ μεταξὺ ἄλλων ὁ Λάμπρος ὅτι ἠντίχησε ἐν τῷ μεταξὺ νὰ εἶρη «τὸ πλήρες ἀντίγραφον τοῦ ὅλου τῶν ἀπανθισμάτων τὸ γόριν ἐμοῦ γεγόμενον τῷ 1895 ὑπὸ τοῦ κ. Σωκράτους Κογγέα, ὅπερ δυστυχῶς παραπεσὸν δὲν εἶχον ἐπ' ὄψιν γράφων τὰ περὶ τῶν Ἡροδοτείων ἀπανθισμάτων».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται δῆλον ὅτι τὸ ἡμέτερον ἀντίγραφον τὸ περιέχον μόνον τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῶν Ἰεροδοτείων ἀποσπασμάτων, εἶνε τὸ ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου Γεωργαντᾶ γενόμενον, τὸ δὲ τοῦ Σωκράτους Κουγέα δὲν εὐρέθη μεταξὺ τῶν καταλοίπων, ὡς δύναται τις νὰ εἰκάζῃ ἐκ τῆς μὴ ἀναγραφῆς αὐτοῦ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν καταλοίπων τοῦ Λάμπρου.

3) «**Ἀνέκδοτα ἀπανθίσματα Διογένους τοῦ Λαερτίου**». Τὰ ἀπανθίσματα τοῦ Διογένους τοῦ Λαερτίου ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Λάμπρου ἐν Νέῳ Ἑλληνομνήμονι τόμ. Γ' τεύχ. Γ' καὶ Δ' (31 Δεκεμβρίου 1906) σ. 257έ. Πρὸ τῆς ἐκδόσεως ταύτης εἶχε δημοσιεύσει ὁ Λάμπρος διατριβὴν περὶ τῶν ἀποσπασμάτων τούτων τοῦ Λαερτίου ἐν *Mélanges Nicole Recueil de memoires de Philologie classique et d' Archeologie* (Γενεύη 1905 σ. 639—651). Τὴν διατριβὴν ταύτην ἀνετύπωσεν ἔπειτα ἐν τῷ Ἑλληνομνήμονι (ἐν. ἀν.) «αὐτολεξι» προσθέσας πλείστας παρατηρήσεις καὶ λαβὼν ὑπ' ὄψει καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Martini τὸν κώδικα τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων *Suppl. Grec. 134*, τὸν περιέχοντα τὰ αὐτὰ ἀποσπάσματα καὶ γραφέντα κατὰ τὸν Λάμπρον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου. Ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ κειμένου τῶν ἀποσπασμάτων τοῦ Λαερτίου ἔλαβε πλεον ὁ Λάμπρος ἐκτὸς τοῦ κώδικος τοῦ Διονυσίου καὶ τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα κώδικα ὑπ' ἀριθμὸν 134 σημειώσας ἐν τῷ ἐκδοθέντι κειμένῳ καὶ τὰς διαφορὰς τούτου γραφάς. Ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ παρατηρεῖ ὁ Λάμπρος ὅτι τὰ ἀπανθίσματα ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ Διονυσίου ἀντιεγράφησαν τῷ 1895 (ἐν. ἀν. σελ. 263) καὶ ὅτι τὸ ἀντίγραφον τῶν ἀποσπασμάτων τοῦ Λαερτίου ἐγένετο κατ' Αὐγούστον τοῦ 1895 ὑπὸ τοῦ Βασιλείου Καργαδούρη, ἐπεθεωρήθη δ' ἔπειτα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Λάμπρου (ἐν. ἀν. σελ. 267).

Ἐν τόμῳ Δ' τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος τεύχει Α (31 Μαρτίου 1907) σελ. 1 έ. ἐξέθηκεν ὁ Λάμπρος ἀποσπάσματά τινα ἐκ τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος κώδικος Παρισίου *Suppl. Grec. 134*, ἐν δὲ τῷ Στ' τόμῳ τοῦ αὐτοῦ περιοδικοῦ τεύχ. Β' (30 Ἰουνίου 1909) σελ. 137έ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἡ παρσιακὴ ἀνθολογία τοῦ κώδικος *Suppl. Grec. 134*» ἐξέδωκε τὴν ὅλην ἀνεπίγραφον ἀνθολογίαν τῶν ἀποσπασμάτων, τὴν περιλαμβανομένην ἐν τῷ Παρσιακῷ κώδικι *Suppl. Grec. 134* ὡς συνέχειαν τῶν ἀπανθισμάτων τοῦ Λαερτίου.

Ἡ ἐκδοθεῖσα ὁμῶς αὕτη ἀνθολογία εἶχεν ἤδη ἐκδοθῆ ὑπὸ τοῦ Leo Sternbach ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «*Gnomologium Parisinum*

ineditam. Appendix vaticana τῷ 1893 ἐν Κρακοβία ὡς ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Nowize wydawnictwa Academie umie jetenzci. Nydriolow filol. hist. filoz. τόμ. Κ' σελ. 135—218 (πρβλ. Byz. Zeitsch. τόμ. Ε' (1894) σ. 192 καὶ Ν. Ἑλληνομ. τόμ. Στ' σελ. 339).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰρηζόμενων γίνεται δῆλον ὅτι ἐκ τῶν ἀπανθισμάτων τῶν περιεχομένων ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἀντιγραφῷ ἐξεδόθησαν μὲν τὰ Προδότηα ἀπανθίσματα καὶ τὰ Λιωγένους τοῦ Λαερτίου, εἰς τὴν δὲ ἀνάγκη τὰ Πλουτάρχεια. ἐξ ὧν ἐλάχιστον μόνον μέρος ἐξέδωκεν ὁ Λάμπρος, τὰ ἀφορῶντα τὸν βίον τοῦ Φωκίωνος σκοπεύων νὰ ἐκδώσῃ αὐτὰ «πρὸς καὶ ὀλοκλήρᾳ». Ἄλλ' εἶνε φανερόν ὅτι εἰς τοιαῦτα ἀπανθίσματα, οἷα τὰ ἡμέτερα Πλουτάρχεια, τίνα πρὸς τούτοις εἶνε λίαν ἀμφίβολον ὅτι ἔγραψαν τὸν δέκατον αἰῶνα.¹ δὲν δύναται τις νὰ ἐπιζητῇ τὴν εὔρεσιν ὀρθοτέρων γραφῶν τῶν τοῦ ἐκδομένου κειμένου, ὡς δύναται τις ἄριστα νὰ πεισθῇ καὶ ἐκ τῆς ἀκριβοῦς μελέτης τῶν ἐπὶ τοῦ Λάμπρου ἐκδοθέντων ἀπανθισμάτων ἐκ τοῦ βίου τοῦ Φωκίωνος.² Ἐκ τῶν ἐκδοθέντων ἀπανθισμάτων τοῦ βίου τοῦ Φωκίωνος κατέστη ὀφθαλμοφανῶς δῆλον ὅτι ὁ συντάξας τὰ ἀπανθίσματα «σπανιώτατα μεταφέρει αὐτὰ ἀναλλοίωτα εἰς τὴν ἐκλογὴν του, συνήθως δὲ διασκευάζει συντέμων καὶ μεταβάλλων. Κύρια ὀνόματα θεωρούμενα ἐπ' αὐτοῦ περιττὰ παραλείπονται, ἰδίως δὲ δὲν παραλαμβάνονται αἱ εἰς τὰς ἐπὶ τοῦ Πλουτάρχου μνημονευόμεναι πηγὰς παραπομπαί. Συχνὰ δ' εἶνε αἱ ἐν τῷ μεταξὺ παραλείψεις ὀλοκλήρων περιόδων, οἱ μεταθέσεις λέξεων ἢ φράσεων, ἢ μεταβολὴ λέξεων ἐπὶ τὸ ἁπλούστερον».³ Καὶ παρανοήσεις δὲ τοῦ συντάξαντος τὰ ἀπανθίσματα καὶ σφάλ-

1. Ἐν. ἀν. σελ. 23. Ἐκ τοῦ ἡμετέρου καταλοίπου γίνεται δῆλον ὅτι ὁ Λάμπρος εἶχε μελετήσει ὅλα τὰ ἀπανθίσματα τοῦ Πλουτάρχου καὶ παραβάλλει πρὸς τὰ σχετικὰ χωρία τῆς ἐκδόσεως τοῦ Döllner σημειώσας ἐν τῷ περιθώρῳ τοῦ χειρογράφου τὰς σχετικὰς παραπομπὰς.

2. Τὸ συμπέρασμα τοῦ Λάμπρου ὅτι τὰ ἡμέτερα ἀπανθίσματα «συντάχθησαν τὸν δέκατον αἰῶνα ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ὑλοτύπος τῶν λογίων τῶν περιστοιχούντων τὸν φιλομουσὸν ἐκείνον βασιλέα» (ἐν. ἀν. σ. 23) ἔχει ἀνάγκην πληρεστερῆς καὶ σταθερωτέρας ἀποδείξεως.

3. Πρβλ. O. v. Gebhardt ἐν Centralblatt für Bibliothekswesen VI τεύχ. (2 Φεβρ. 1893) σ. 89 ἔ. καὶ H. Diels ἐν Deutsche Literaturzeitung ἀριθμ. 7. σ. 203 ἔ.

4. Λάμπρου Πλουτάρχεια ἀπανθίσματα σ. 20.

ματα παρατηροῦμεν ἐν τοῖς ἀπανθίσμασι τούτοις ¹. αἱ δὲ ὑπὸ τοῦ Λάμπρου προβληθεῖσαι ὡς ὀρθότεραι τῶν τοῦ ἐκδεδομένου κειμένου γραφαὶ καὶ εἰσάχθαι καὶ ἀσημαντοὶ εἶνε καὶ συγνάκις οὐχὲ ὀρθότεραι. ²

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων περιττὴ καθίσταται ἡ ἐκδοσις τῶν ὑπολοίπων Πλουτάρχων ἀπανθισμάτων. Εἰς τὸ συμπέρασμα δὲ τοῦτο, ὡς νομιζῶ εἶχε καὶ ὁ Λάμπρος καταλήξει, ὅστις ἐκδόσας κατὰ τὸ 1888 ἐκ τῶν ἀπανθισμάτων τοῦ Πλουτάρχου τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸν βίον τοῦ Φωκίωνος, οὐδὲν ἐξέδωκε πλέον ἐκ τῶν Πλουτάρχων ἀπανθισμάτων.

Κ. Ι. Δ.

1. *Ενθ' ἀν. σ. 21 ε.

2. Ἡβλ. H. Diels ἐν. ἀν.